

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 12. 02. 2015 r.

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław Trociuk

II.517.1999.2014.JN

Pan
płk Jacek Kitliński
Dyrektor Generalny
Służby Więziennej
Warszawa

Szanowny Panie Dyrektorze

W Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich było prowadzone postępowanie wyjaśniające w sprawie skargi skazanego odbywającego karę pozbawienia wolności, który żalił się, że będąc umieszczonym w celi izolacyjnej w Areszcie Śledczym w Gdańsku był pozbawiony możliwości skorzystania z samoinkasującego aparatu telefonicznego w celu realizacji rozmowy z adwokatem.

Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w Gdańsku wyjaśnił, że prośba wnioskodawcy o zezwolenie na przeprowadzenie rozmowy telefonicznej z adwokatem w czasie, gdy skazany odbywał karę dyscyplinarną w postaci umieszczenia w celi izolacyjnej, została rozpatrzona przez Dyrektora jednostki odmownie, gdyż ustawodawca, w przepisie art. 143 § 3 Kodeksu karnego wykonawczego, nie przewidział żadnych odstępstw w odniesieniu do zakazu przeprowadzania rozmów telefonicznych.

Rzecznik Praw Obywatelskich nie podzielił tej opinii i uznał skargę za uzasadnioną, stwierdzając, że przedmiotowa decyzja Dyrektora Aresztu Śledczego w Gdańsku naruszyła prawo wnioskodawcy do obrony, określone w art. 42 ust. 2 Konstytucji RP, a skonkretyzowane w art. 8 i art. 102 pkt 7 k.k.w.

Prawo do obrony, o którym mowa w art. 42 ust. 2 Konstytucji, ma charakter fundamentalny i odnosi się do wszystkich stadiów postępowania, a więc także do postępowania wykonawczego. Przepis art. 31 ust. 3 Konstytucji określa przesłanki dopuszczalności ustanawiania ograniczeń konstytucyjnych wolności i praw człowieka

i obywatela. W aspekcie formalnym przepis ten wymaga, by ograniczenia te były ustanawiane „tylko w ustawie”, a w aspekcie materialnym – dopuszcza ustanawianie tylko takich ograniczeń, które nie naruszają istoty danej wolności lub prawa podmiotowego i to tylko wtedy, gdy są one konieczne w demokratycznym państwie. Kodeks karny wykonawczy nie określa wobec skazanych ograniczeń w zakresie nieskrępowanego kontaktu pomiędzy pozbawionym wolności klientem a jego adwokatem.

Zgodnie z art. 8 § 3 k.k.w. skazany pozbawiony wolności może porozumiewać się ze swoim obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem lub radcą prawnym podczas nieobecności innych osób, a rozmowy z tymi osobami w trakcie widzeń i rozmowy telefoniczne nie podlegają kontroli. Korespondencja z tymi osobami nie podlega cenzurze i zatrzymaniu, a rozmowy w trakcie widzeń i telefoniczne nie podlegają kontroli.

W ocenie Rzecznika skazany nie jest pozbawiony tego prawa w czasie, gdy odbywa karę dyscyplinarną w postaci umieszczenia w celi izolacyjnej. Wykonując tę karę, skazanemu uniemożliwia się między innymi kontakt z innymi osadzonymi, członkami rodziny i innymi osobami, poza przełożonymi i osobami wykonującymi szczególne zadania np. z lekarzem, kapłanem, obrońcą czy psychologiem. Zakaz kontaktu z tymi osobami wykraczałby poza istotę tej kary, która jest jednym ze środków oddziaływania penitencjarnego i ma realizować przede wszystkim cele wychowawcze.

Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w Gdańsku nie przyjął stanowiska Rzecznika, utrzymując, że brzmienie art. 143 § 3 k.k.w. nie daje podstaw do sformułowania wniosku, że ustawodawca pozbawiając skazanego odbywającego wyżej wskazaną karę możliwości korzystania z telefonu, objął tym zakazem wszystkich z wyłączeniem podmiotów określonych w art. 102 pkt 7 k.k.w.

Dyrektor wskazał ponadto, że czasowe pozbawienie możliwości korzystania z samoinkasujących aparatów telefonicznych nie jest równoznaczne z naruszeniem prawa do obrony i nie prowadzi do pozbawienia prawa do komunikowania się z obrońcą, skazany może bowiem swobodnie porozumieć się z adwokatem w drodze korespondencji.

Trudno przyjąć ten argument, zwłaszcza w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 listopada 2014 r. sygn. akt K 54/13 w sprawie wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich o zbadanie zgodności: art. 217c ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, ze zm.) w zakresie, w jakim wyłącza możliwość telefonicznego porozumiewania się tymczasowo aresztowanego z

obrońcą, z art. 42 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Należy również zauważyć, iż Europejski Trybunał Praw Człowieka uznaje, że pojęcie korespondencji obejmuje także rozmowy telefoniczne (por. postanowienie z 29.06.2006 r. *Weber and Saravia v. Niemcy*).

Problematyka prawa do obrony skazanego odbywającego karę dyscyplinarną w postaci umieszczenia w celi izolacyjnej była już przedmiotem wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 14 kwietnia 2010 r. do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej. W odpowiedzi z dnia 10 maja 2010 r. Dyrektor Generalny zgodził się z Rzecznikiem, że w świetle regulacji wynikającej z art. 8 § 1 k.k.w. i art. 102 pkt 7 k.k.w. oraz z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP wymierzenie skazanemu kary dyscyplinarnej umieszczenia w celi izolacyjnej nie może ograniczać jego prawa do komunikowania się z ustanowionym w postępowaniu wykonawczym obrońcą.

Prowadzona z Dyrektorem Okręgowym Służby Więziennej w Gdańsku korespondencja ujawniła, że wskazany wyżej przypadek niewyrażenia zgody na kontakt telefoniczny skazanego z obrońcą, w czasie, gdy odbywał on karę umieszczenia w celi izolacyjnej, nie był jednostkowy. Należy więc wnioskować, iż jest to utrwalona praktyka, co budzi tym większe zaniepokojenie.

W związku z powyższym, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r. poz. 1648), zwracam się do Pana Dyrektora z uprzejmą prośbą o podjęcie działań, które skutecznie będą chronić prawo do obrony skazanego odbywającego karę dyscyplinarną w postaci umieszczenia w celi izolacyjnej.

Z poważaniem

